

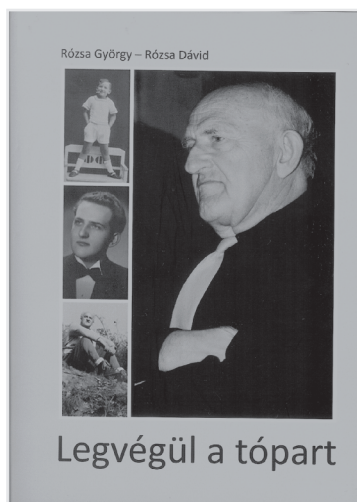

Legvégül a tópart

Az év elején jelent meg *Rózsa Györgynek* (1922–2005), az MTA Könyvtár 1960–1996 közötti főigazgatójának életrajza az MTA Könyvtár és Információs Központ és a KSH Könyvtár közös kiadásában. Unokája, *Rózsa Dávid* készítette el ezt az életútinterjú alapuló szöveget, melyet eddig publikálatlan családi fényképek és dokumentumok, több mint négyszáz tételes bibliográfia és névmutató egészít ki.

Az MTA KIK főigazgatója, *Monok István* így ajánlja a könyvet figyelmünkbe: „Több szempontból is fontos, érdekes kötet a két Rózsa szerzőségi közléssel ellátott munka. Napjainkban, amikor az előttünk járók életművéről lekicsinylően szokás beszélni, társadalmilag és emberileg aláznak meg építő generációkat, akik két kezükkel kaparták ki az országot a II. világháború romjai alól, üdítő látni egy könyvet, amellyel az unoka tiszteleg nagyapja munkássága, emberi és szakmai teljesítménye előtt. *Rózsa György felkészült tudós, közéleti szereplő volt, jó könyvtáros szakember és – ez a könyvnek egy következő rétege – a személyes sorsát (de milyen!) megélt ember. Kortörténet, szakma, emberiesség. Ezeket találja a kötetben az olvasó.*” (9. p.)

Rózsa Dávid, a kötet *társszerzője* – aki a szerkesztés mellett a monogramjával jegyzett lábjegyzetekben, illetve a *Bevezetésben* és az *Utóhangban* is megszólal – az érettségi után, 2000 nyarán és őszén beszélgetett nagyapjával, és készített hangfelvételeket a találkozásokról. Az eredmény: közel ötven órás hanganyag, melynek átírata majdnem 800 oldalt tett ki. Ebből készült – a magánéleti vonatkozású részletek kihagyásával – a könyv (*Őn*)*életrajz két kézre* alcímmel, melynek első részét még életében jóváhagyta az elbeszélő. Néhány esetben a nagyapa műveiből vett vendégszövegek is bekerültek a műbe. A végső változat csak később készült el, és 2014-ben nyílt lehetőség

Legvégül a tópart : (Ön)életrajz két kézre / Rózsa György, Rózsa Dávid ; [a névmutatót kész. Pásztor Angelika, Rózsa Dávid] – Bp. : MTA Könyvtár és Információs Központ ; KSH Könyvtár, 2014. – 262 p. : ill. ; 22 cm
ISBN 978-963-235-465-1

a publikálására. Dávid egy riportban a könyv címéhez is (*Legvégül a tópart*) megadja a kulcsot: „Nagyapám Genfben csodálatos helyeket ismert meg. Élete végéig mondogatta, hogy ha ötösünk lesz a lottón, kiköltözünk a Genfi-tó partjára és ott fogunk élni. Bár ez nem következett be, ezen a vidéken zártam le nagyapám történetét.” (Budai Polgár, 2015. 5. sz. 16. p.)

A Bevezetésben először Rózsa György rövid pályaképét kapjuk, majd a kötet születésének körülményeit ismerjük meg. (Itt mond a társszerző–szerkesztő köszönetet mindenkinek, aki segítségére volt munkája során.)

A kötet felépítése rendkívül arányos. A három fő rész – A kirekesztés formái, „éjfél és hajnal közt”, Kényszerpályám emlékezete – négy-négy alfejezetre oszlik. A szövegeket sikerült „jól megszerkeszteni és megfogalmazni úgy, hogy mégis” a nagyapa „hangján szólaljon meg a történet”.

A közel 160 oldalas önálló részletes bemutatása meghaladná a szűkre szabott terjedelmet, így az ismertetés csak néhány elemét ragadja ki.

Az első részben (*A kirekesztés formái*) az elődök, rokonok és a szülők bemutatása után a nagyváradi és a bukaresti évek eleve-
nednek meg, majd a budapesti évek következnek, köztük a tragikus 1944-es év, a Kasztner-vonat, a német (Bergen-Belsen) és a svájci lágerben (Caux sur Montreux) töltött hónapok – utóbbinak a későbbi eseményekben lesz „új értelmezése” –, végül 1945 augusztusában a hazatérés Pestre.

A második rész („éjfél és hajnal közt”) már a fiatalember útkeresése, házassága (1946), a Külügyi Intézet tanfolyama (1947), majd a külügyi pálya, a moszkvai követség, a „bukás” – ebben játszott döntő szerepet a svájci tartózkodás –, majd amikor az ÁVH 1950. augusztus 30-án letartóztatta és internálta (Kistarcsa).

Három hónap munkanélküliség után az Országos Könyvtári Központ fogadja be: itt kezdődik az a pálya, melyen szenvedélyesen munkálkodik majd élete végéig. (Az OKK után a Népkönyvtári Központban, 1954 májusáig, rövid ideig az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani osztályán dolgozik, majd az MTA Közgazdaságtudományi Intézet könyvtárába kerül – közben a pedagógiai főiskolát is elvégzi estin, majd levelezőn.)

1960-ban került az Akadémia könyvtárába igazgatóhelyettesként – *Haraszthy Gyula* a vezető ekkor –, és igazgatóként folytatja egészen nyugdíjazásáig, 1996-ig. „Közben 1969-től hat éven át – helyettesének átadva az itteni könyvtárvezetői feladatait – az ENSZ genfi könyvtárának főkönyvtárosi posztját töltötte be.”

Ennek az időszaknak egy alfejezetet is szentelt (Hidegháború a katalógustérben); ez több szempontból is meghatározó volt későbbi pályájára. (Az olvasók zömét bizonyára a harmadik rész, az itt eltöltött időt elbeszélő *Kényszerpályám emlékezete* fogja a legjobban érdekelni.)